

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวอุรักลาโว้ยบริเวณหาดราไวย์ จังหวัดภูเก็ต

Socio-Economic and Cultural Change : A Case Study of Urak Lawoi Ethnic Group at Rawai Beach, Phuket Province

กัญญ์วรา เชื้ออ่อน (Kanvara Chuaon)¹ จิตรา วีรบุรินทร์ (Chitra Veeraburinon)²

อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ (Anucha Puripunpinyo)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประวัติความเป็นมา พัฒนาการและวิถีชีวิต 2) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม 3) แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนา ของกลุ่มชาติพันธุ์ อุรักลาโว้ย บริเวณหาดราไวย์ จังหวัดภูเก็ต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาค้นคว้าเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม เลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง 53 คนแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เจาะลึกมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาวอุรักลาโว้ยอยู่ในกลุ่มโพลินีเซียน พูดภาษาออสโตรนีเซียน ชนเผ่าดั้งเดิมในแหลมมลายู อพยพเข้ามาในยุคล่าอาณานิคม 2) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม เป็นไปตามกระแสการพัฒนา และผลกระทบจากสังคมภายนอก คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ รายได้จากอาชีพประมงไม่แน่นอน ขาดการส่งเสริมในด้านการศึกษาและความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ 3) การอนุรักษ์และพัฒนา ต้องการให้รัฐดูแลใน 3 มิติ คือ ความมั่นคงในด้านที่อยู่อาศัย การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การออกโฉนดชุมชนและจัดตั้งเขตวัฒนธรรมพิเศษ เพื่อให้ชาวอุรักลาโว้ยสามารถดำรงอยู่ได้กับการเปลี่ยนแปลงในสภาวะปัจจุบัน

คำสำคัญ: กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาโว้ย

1 หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชา ไทยคดีศึกษา สาขา ศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address Gunvara_17@yahoo.com

2 รองศาสตราจารย์ คีอเตอร์ จิตรา วีรบุรินทร์ อาจารย์ประจำแผนกวิชา ไทยคดีศึกษา สาขา ศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address Chitra.vee@hotmail.com

3 รองศาสตราจารย์ คีอเตอร์ อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ อาจารย์ประจำแผนกวิชา ไทยคดีศึกษา สาขา ศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address Puanucha@windowslive.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

This thesis aimed at researching 1)The history,development and the way of life 2)The Socio-Economic and Cultural Change 3)The guidelines for the conservation and development of the Urak Lawoi ethnic group at Rawai beach, Phuket Province.The qualitative study used documentary research and fieldwork to collect data supported by questionnaires,in-depth interview and focus group discussion from a sample population of 53 individuals.The data were analyzed by descriptive analysis.The Urak Lawoi are a Polynesian ethnic group use an Aboriginal Malay language of Austronesian origin are migrated to Thailand from the Malay Peninsula in the Colonial era.Their lifestyle and culture is centered around the sea and their economic viability as fishermen is contingent solely on the vagaries of sea creatures,Government conservation regulations and weather patterns.Socially, their quality of life needs radical improvement,especially in the area of Educational awareness whilst continue to try preserve their culture values to the next generation.The results of this study suggest that the Urak Lawoi community need three -pronged integrated plan of support 1)Residential security of their Community 2)Professional development programmes to adapt and retain their identity for future generations.3)Educational support and awareness programs.The implementation of this support will enable the Urak Lawoi to adept and retain their identity and living in harmony with in the present day.

Keyword : Urak Lawoi Ethnic group

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ภาคใต้ของประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดภูเก็ต มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ มีปะการังและสัตว์ทะเลนานาชนิด แต่ในปัจจุบัน ทรัพยากรชายฝั่งเหล่านี้เสื่อมโทรมลงด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น การพัฒนาและปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่ง การก่อสร้างและเปิดหน้าดิน ซึ่งทำให้เกิดการพังทลายของหน้าดินและการชะล้างของตะกอนลงสู่ทะเล การประมงด้วยวิธีที่ไม่เหมาะสม และสำคัญที่สุดคือการเปิดตลาดการท่องเที่ยวแบบทำลายล้างทรัพยากรทั้งโรงแรมขนาดใหญ่ การรุกรานเขตสงวนเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและการรุกล้ำเข้าของพื้นที่ดั้งเดิมบริเวณริมทะเล โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก อูรักลาโว้ย คือ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล 1 ใน 3 กลุ่ม ที่อาศัยและทำกินบริเวณท้องทะเลไทยนับมาหลายร้อยปี ซึ่งแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ 1.อูรักลาโว้ยหรืออูรักลาโว้ย (UrakLawoi :ไทยใหม่) 2. มอแกน (Moklen :สิงห์บก) 3. มอแกน (Moken : พวกสิงห์) นับแต่อดีต ชาวอูรักลาโว้ยเป็นชาวเลที่พึ่งพาทรัพยากรทางทะเล โดยเฉพาะทรัพยากรแนวปะการังเป็นอย่างมาก เพราะอาชีพดั้งเดิมคือการเก็บสัตว์ทะเล หอยชนิดต่างๆ ปลิงทะเล กุ้งมังกร ฯลฯ ต่อมาจึงมีการพัฒนารูปแบบการประมง หันมาใช้เครื่องมือประมงและเรือยนต์ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทางทะเลทำให้การทำมาหากินลำบากขึ้น ในขณะเดียวกัน เหตุการณ์สึนามิ ปี 2547 ได้ส่งผลกระทบต่อชาวอูรักลาโว้ยอย่างมากทั้งสูญเสียชีวิตและเครื่องมือทำกิน รวมถึงภาครัฐเองก็ขยายพื้นที่คุ้มครองชายฝั่งทะเล นอกจากนั้นยังออกกฎระเบียบในการเก็บหาสัตว์ทะเล ซึ่งได้ขัดแย้งกับวิถีดั้งเดิม ทำให้ชาวอูรักลาโว้ยบางรายต้องหาวิธีการต่างๆ ในการเก็บหาทรัพยากรทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย รวมทั้งรุกรานพื้นที่คุ้มครองหรือที่ส่วนบุคคลของเอกชนด้วย

ข้อมูลภาพรวมชุมชนชาวอูรักลาโว้ย ถือว่ามีปัญหาขั้นรุนแรงทั้งด้านสิทธิในฐานะพลเรือนที่ได้รับการปฏิบัติเสมือนพลเรือนชั้นสอง กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยที่สืบทอดจากบรรพบุรุษถูกฟ้องร้องขับไล่จากกลุ่มนายทุนที่ถือกรรมสิทธิ์ครอบครองตามกฎหมายออกเมื่อปี พ.ศ.2508 ครอบคลุมาถึงพื้นที่พิธีกรรมของกลุ่ม เช่น หลา หรือแท่นประกอบพิธีกรรมของชุมชน เปลว หรือสุสานที่ฝังศพบรรพบุรุษ บ่อน้ำจืดดั้งเดิมของชุมชน รวมทั้งที่จอดเรือ ปัจจุบันอยู่ในกระบวนการพิสูจน์สิทธิ เพื่อดำเนินการเพิกถอนกรรมสิทธิ์เอกชนที่ถือครอง เพื่อจัดตั้งเขตวัฒนธรรมพิเศษและการออกโฉนดชุมชน โดยความร่วมมือจากกรมคุ้มครองสิทธิ กรรมคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรมและกองโบราณคดี กรมศิลปากร ด้านการสาธารณสุข การเข้าถึงสวัสดิการการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานของรัฐอย่างเท่าเทียม การศึกษาได้รับการศึกษาตามสิทธิพลเมือง แต่หลักสูตรไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของกลุ่มชน สิ่งที่น่าชื่นชมในความเป็น “อูรักลาโว้ย” คือการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ เช่น ภาษา ประเพณีและพิธีกรรม

จังหวัดภูเก็ตถือเป็นเมืองท่องเที่ยวอันดับต้นๆของประเทศไทย จึงเป็นที่น่าสนใจว่าชาวอูรักลาโว้ยจะใช้ชีวิตและปรับเปลี่ยนตนเองท่ามกลางกระแสความเจริญไปในทิศทางไหน และการสืบทอดรากเหง้าของวิถีแห่งอูรักลาโว้ยจะมีอยู่มากน้อยเพียงใด จากการศึกษาดังกล่าวทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของอัตลักษณ์อันโดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาโว้ย ที่สะท้อนออกมาในหลากหลายมิติ เช่น การทำมาหากินวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติของทะเลอันดามัน รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่โยงใยถึงความรักธรรมชาติและท้องถิ่น จิต

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

วิญญานของชุมชนยังคงมีอยู่หรือไม่ และคุณค่าของการศึกษานี้ได้สะท้อนแง่มุมและแนวคิดในสถานการณ์ปัจจุบันว่าจะยื่นหยัดพึงพิงธรรมชาติเช่นเดียวกับบรรพบุรุษหรือไม่

ผลที่ได้จากการศึกษานี้ก็นำไปสู่การเสริมสร้างความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางต่อหน่วยงานในท้องถิ่นนำไปสู่การกำหนดแผนการปฏิบัติ แก้ไขปัญหาและฟื้นฟูวิถีชีวิต ให้ยังคงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและรักษาภูมิปัญญาจากฐานสู่รุ่น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

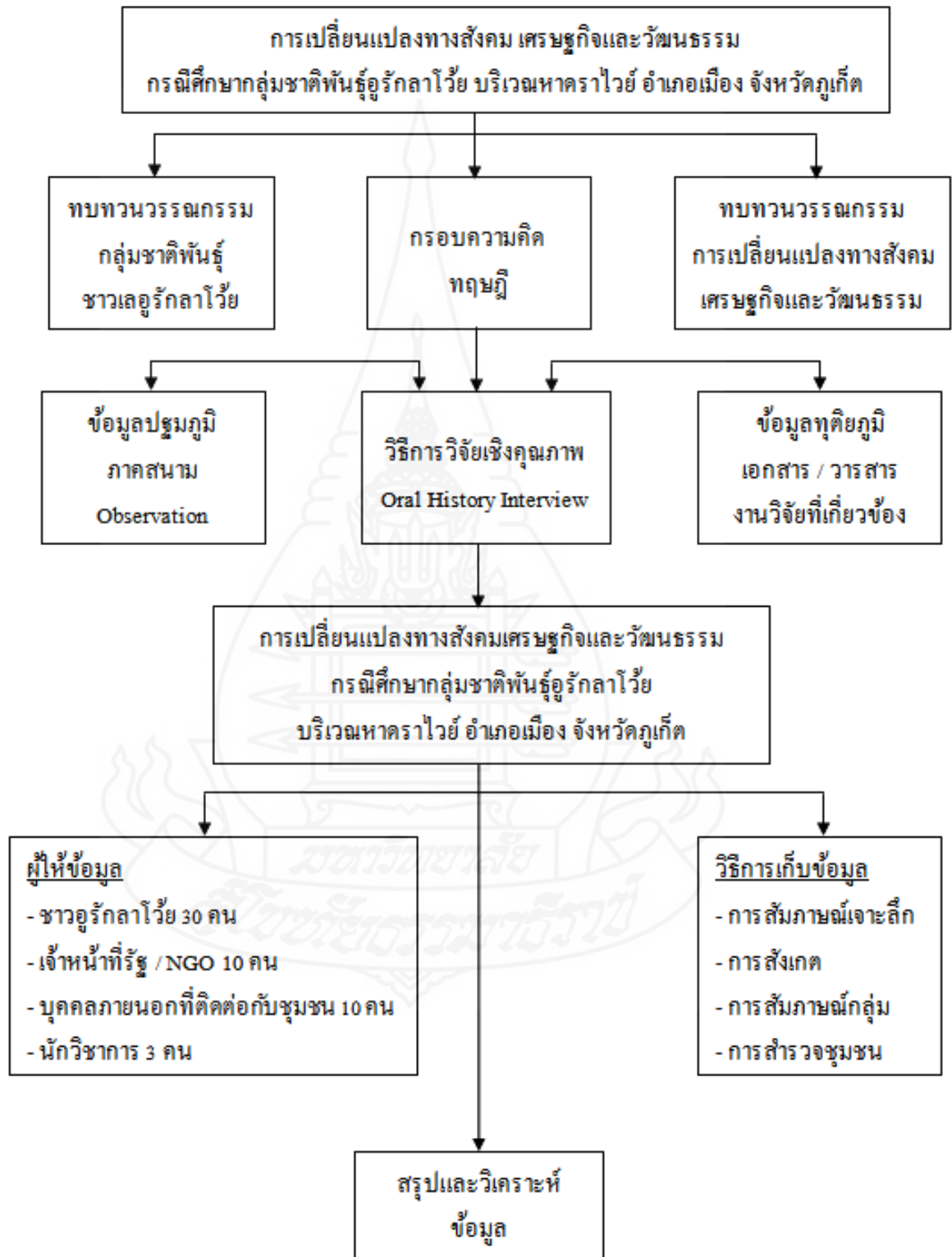
1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาพัฒนาการและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ บริเวณหาดราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ บริเวณหาดราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนา กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ บริเวณหาดราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม กรณีศึกษา : กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ บริเวณหาดราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเชิงการค้นคว้าเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม การเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง ใช้แบบเจาะจงประกอบด้วย 1) กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ ผู้นำและ สมาชิกชุมชน จำนวน 30 คน 2) บุคคลภายนอกที่ติดต่อกับชุมชนจำนวน 10 คน 3) เจ้าหน้าที่รัฐและนักพัฒนา องค์กรเอกชน จำนวน 10 คน 4) นักวิชาการชำนาญการในพื้นที่จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 53 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เจาะลึกทั้งมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ในอดีตการตั้งชุมชนของชาติพันธุ์อุรักลาไวย์เป็นแบบเร่ร่อน อพยพไปตามหมู่เกาะต่างๆ ในมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามัน การตั้งชุมชนถาวรและเข้าสู่กระบวนการปกครองของรัฐเกิดขึ้นสมัยล่าอาณานิคม หรือประมาณรัชกาลที่ 4 ประชากรต้องอยู่ในอาณาเขตแห่งรัฐ แต่ด้วยอัตลักษณ์ของกลุ่มทั้งทางกายภาพและวัฒนธรรม ทำให้การจัดตั้งชุมชนเป็นลักษณะสังคมปิด คือ เป็นการจัดตั้งชุมชนของกลุ่มตน เปิดรับวัฒนธรรมภายนอกช้า แต่มีลักษณะการแลกเปลี่ยนและพึ่งพาสังคมข้างเคียง จนเข้าสู่ระบบการจัดสรรต่างๆของรัฐ จึงเป็นชุมชนที่มีคุณสมบัติสังกัดการปกครอง เริ่มมีพัฒนาการทางการเมือง การปกครองและความสัมพันธ์ทางสังคมเหมือนชุมชนอื่นๆ การตั้งถิ่นฐานของชาวอุรักลาไวย์ บริเวณหาดราไวย์ เริ่มขึ้นก่อน พ.ศ. 2560 โดยอพยพหนีโรคระบาดจากเกาะบอน เกาะเฮ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับหาดราไวย์ ระยะเวลาเป็นการตั้งถิ่นฐานชั่วคราว ต่อมาเมื่ออพยพมากขึ้น ทำให้ที่ตั้งชุมชนอยู่ในชัยภูมิที่ดี หาดโค้งยาว เหมาะต่อการจอดเรือ ป่าหลังชุมชน มีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้เกิดการขยายชุมชนอย่างถาวร โดยแบ่งพื้นที่อาศัยและเขตพิธีกรรมอย่างชัดเจน ดำเนินถึงปัจจุบันอย่างน้อย 3ชั่วอายุ

อุรักลาไวย์ เป็นกลุ่มชาวเลเช่นเดียวกับมอแกน และมอแกน ที่นักวิชาการได้ให้ข้อสรุปในด้านภาษาว่าเป็นชาติพันธุ์ที่มีภาษาพูด แต่ไม่มีภาษาเขียน เพราะจากการสืบค้นประวัติทางด้านตัวอักษรไม่พบหลักฐานภาษาชาวเลเลย ซึ่งภาษาของชาวเลเป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน (Austronesian) หรือภาษามลายู-โพลีเนเซียน(Malayo- Polynesian) ภาษาของชาวเลมีคำคล้ายภาษามลายูและอินโดนีเซีย เป็นภาษาของตระกูลมลายู อินโดนีเซียนซึ่งมีพวกลาว บาหลิ มาดูริส มักกะสัน บูกัส ตามเกาะต่าง ๆ ใช้อยู่มาก คำพูดบางคำคล้ายภาษามลายู

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ในอดีต อพยพโยกย้ายบ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดโรคระบาด พื้นที่อาศัยกระจายอยู่ตามเกาะต่างๆของทะเลอันดามันรวม 41 ชุมชน การดำรงชีพอาศัยทรัพยากรจากชายฝั่งและป่าชายเลน ปัจจุบันตั้งบ้านเรือนและหลักแหล่งถาวร เข้าสู่อำนาจปกครองของรัฐ วิถีชีวิตเป็นประมงแบบดั้งเดิม ใช้เครื่องมือแบบดั้งเดิม โดยได้พัฒนาเครื่องมือ ทักษะในการประกอบอาชีพตามการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เปลี่ยนแปลงของยุคสมัย เช่นลอบดักปลาขนาดใหญ่ อวนป่า อวนกุ้ง เครื่องลม และอุปกรณ์ดำน้ำลึก มีความสามารถในการว่ายน้ำ ดำน้ำ เดินเรือ เก็บหาของจากทะเล ชาวเลราไว้ เรียกตนเองและภาษาของกลุ่มตน ว่า “อูรักลาไว้” แปลว่า ชาวทะเล ซึ่งชื่อนี้สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ ความผูกพันทางทะเลและทรัพยากรธรรมชาติ บริเวณชายฝั่งทะเล

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สถาบันเศรษฐกิจดั้งเดิมเป็นระบบการผลิตเพื่อยังชีพ กลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาไว้ ทำการประมงแบบยังชีพ จากพรานผู้ล่าและเก็บหาสัตว์ทะเล (hunter-gatherers) มาเป็นชาวประมงพื้นบ้าน (traditional fishers) และกิจกรรมแบบเก็บหาของจากแหล่งผลิตในป่าบนเกาะ ต่อมาเป็นการแลกเปลี่ยนผลผลิตกับคนท้องถิ่น โดยไม่ใช้เงินตรา และพัฒนาระบบเศรษฐกิจตามกระแสการพัฒนาเข้าสู่ระบบทุนนิยมเสรีในปัจจุบัน ที่ทุกอย่างต้องใช้เงินตราในการตีค่าและแลกเปลี่ยน ในปัจจุบันการประมงเปลี่ยนจากการใช้เรือหัวโทงดั้งเดิมมาใช้เครื่องยนต์และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเพิ่มการผลิต ตลอดจนอาศัยข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีในการกำหนดเวลาและทิศทางการออกเรือ จากสำนักพยากรณ์อากาศต่างๆ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในอดีตชาวชุมชนอูรักลาไว้ ยังชีพด้วยการประมง มีวัฒนธรรมที่ไม่สะสมและนิสัยเอื้อเฟื้อเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่จำกัด จากชุมชนดั้งเดิมที่มีแต่ชาวอูรักลาไว้ ก็มีชาวไทยท้องถิ่นและคนภายนอกเข้ามาอาศัยอยู่ด้วย ความเป็นชุมชนจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่การท่องเที่ยวได้รุกรานเข้ามาตั้งแต่ปี 2530 เนื่องจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ในปัจจุบันของชาวอูรักลาไว้ เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม และเปลี่ยนแปลงด้านศาสนาความเชื่อ แต่วัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษและเทพเจ้าของชาวอูรักลาไว้ก็ยังคงดำรงอยู่ ภาษาของชาวอูรักลาไว้ ถือเป็นความภูมิใจและเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เด่นชัด แม้ไม่มีภาษาเขียนและก็สืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวอูรักลาไว้ยังคงใช้ภาษาของตนเป็นหลักในการสื่อสารในชุมชน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่มีต่อภาษาคือ คนรุ่นใหม่ไม่คิดจะสืบทอดและภาษาขาดการบันทึกเพราะไม่มีภาษาเขียนมีแต่ภาษาพูด ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ส่งผลต่อวัฒนธรรมและศิลปะการแสดงร้องเงี้ยว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวอูรักลาไว้ พิธีลอยเรือเป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์อันแสดงถึงความร่วมมือร่วมใจกันทั้งชุมชน เป็นการเฉลิมฉลองประจำปี การแสดงร้องเงี้ยวซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมการแต่งกายและบทเพลงที่เป็นภาษาดั้งเดิม ในปัจจุบันหนุ่มสาวไม่ค่อยให้ความสนใจจะเข้าร่วม เพราะความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ การสืบทอดวัฒนธรรมการเล่นดั้งเดิมจึงลดน้อยลง

แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนชาติพันธุ์อูรักลาไว้ บริเวณหาดราไว้ ตำบลราไว้ อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต

แนวทางการอนุรักษ์ การสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ด้วยการจัดทำโฉนดชุมชนเพื่อเป็นเขตสงวนและวัฒนธรรมพิเศษโดยให้มีการพิสูจน์สิทธิในที่อยู่อาศัยของชุมชนผ่านภาพถ่ายทางอากาศและด้วยวิธีอื่นๆ ที่ไม่ใช่เอกสารสิทธิแต่เพียงอย่างเดียว ผ่อนปรนพิเศษในการประกอบอาชีพประมงที่ใช้อุปกรณ์ดั้งเดิมของกลุ่มชาวอูรักลาไว้ในการเข้าไปทำมาหากินในพื้นที่อุทยานและเขตอนุรักษ์อื่นๆ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

แนวทางในการพัฒนา ด้านการศึกษาควรเร่งสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา สร้างจิตสำนึกให้รู้จักวางแผนและภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ ประเพณี และภาษาพูดของตน ส่งเสริมและสนับสนุนทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดตั้งการศึกษาพิเศษ หลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ด้านการประกอบอาชีพ อาชีพหลักคือการประมง อาชีพรองคือรับจ้างที่เกี่ยวข้องกับบริการทางทะเล ส่วนราชการควรเข้ามาจัดอบรมอาชีพและผ่อนปรนกฎระเบียบต่างๆ เช่น การออกใบอนุญาตจับเรือและบัตรผ่อนปรนการเข้าเขตจับสัตว์น้ำทางทะเล

อภิปรายผลการวิจัย

ประวัติความเป็นมาของชุมชน ยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่าการตั้งชุมชนเริ่มขึ้นเมื่อใด เพราะถ้ายึดเอกสารราชการก็จะยืนยันว่ามีการออกเลขบ้านเมื่อพ.ศ.2460 และการจัดตั้งโรงเรียนเทศบาลในชุมชนเมื่อพ.ศ.2456 แต่เมื่อพิจารณาจากหลักฐานทางกายภาพและประวัติศาสตร์ชุมชน เช่น บ่อน้ำที่ขุดใช้ในชุมชน ดินมะขามขนาด 7 – 8 คนโอบ และหลักฐานการขุดพบโครงกระดูกที่สามารถระบุความสัมพันธ์ทั้งพันธุกรรม DNA และลักษณะการประกอบพิธีกรรม หรือภาพถ่ายทางอากาศเมื่อพ.ศ.2495 สรุปได้ว่าชุมชนได้อยู่อาศัยมาก่อนพ.ศ.2508 ซึ่งเป็นปีที่มีการออกเอกสารสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ กรองแก้ว สุอำพันธ์และเสาวภาพ อาสน์ศิลารัตน์(2552) อิกัดลาโวจ. ซึ่งศึกษาเรื่องแผนที่การใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลของชาวอุรักลาโว้ยในอดีต และการตั้งถิ่นฐานชุมชนชาวเล 41 ชุมชนในอาณาเขตประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานและการดำรงอยู่ที่สืบทอดมาของกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาโว้ย สอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ , สิริพร สมบูรณ์บุรณะ และวิริยะ สว่างโชติ (2550 : 48) ความหลากหลายในการกระบวนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย แต่ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงยังทำให้เกิดลักษณะร่วมบางประการ คือ เงินตรากลายเป็นสาระสำคัญของการดำเนินชีวิต ระบบการผลิตของชาวนาจะเปลี่ยนไป สูญเสียที่ดินและกลายเป็นแรงงานอุตสาหกรรม หรือเกษตรกรรมขนาดใหญ่

การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เศรษฐกิจ เหมือนกับทุกๆ สังคม ประชากรในชุมชนมีวิถีชีวิตและค่านิยมตามกระแสภายนอก ลักษณะบุคลิกมีความผสมกลมกลืนเสมือนคนท้องถิ่นเกิดทั่วไป และมีความภาคภูมิใจในฐานะพลเมืองของรัฐเพิ่มขึ้นแต่ยังได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมบ้างในสิทธิบางประการ ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายต่างๆ ของภาครัฐด้วย แต่ปัญหาหลักของชาวชุมชนอุรักลาโว้ย ตั้งแต่อดีตและทวีความรุนแรงในปัจจุบันก็คือกรณีที่อยู่อาศัย ซึ่งเอกชนได้ออกเอกสารสิทธิครอบคลุมทับซ้อน ทั้งที่อยู่อาศัยและพื้นที่พิธีกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล อรุโณทัย (2550) ที่อยู่อาศัยและพื้นที่พิธีกรรมมีความสำคัญและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง ทำให้เกิดแรงจูงใจในการรุกรานและครอบครองโดยกลุ่มนายทุนที่มีอำนาจ สอดคล้องกับทฤษฎีความทันสมัย (Modernization) จามพิศ สงวนสัตย์(2545: 28- 33) กระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบราชการ (Bureaucracy) หมายถึง โครงสร้างของสังคมที่มีการจัดระเบียบ ความต้องการทางสังคม (social needs) เนื่องจากการอยู่ร่วมกันของคนหมู่มากที่ต้อง มีการจัดระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการแบ่งหน้าที่ การร่วมมือกันแก้ไขปัญหาพื้นฐาน ความต้องการด้านนี้ ก่อให้เกิดวัฒนธรรม คือ การจัดระเบียบทางสังคม (social organization) กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาโว้ย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เดิมเป็นการรวมกลุ่มแบบระบบเครือข่ายแต่มีความเป็นปัจเจก เพราะวิถีชีวิตที่อาศัยในเรื่องของตน และทำการประมงยังชีพ มีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน มีความยึดมั่นในคำสั่งสอนของกลุ่มและเกรงกลัวบทลงโทษทางจารีตของกลุ่ม ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นชุมชนที่สังกัดการปกครองของรัฐ สอดคล้องกับการศึกษาของเขาลักขณ์ ศรีสุกใส (2545) ชาวเลเป็นชาติพันธุ์ที่มีความรักพวกพ้องและรวมกลุ่มอาศัยและยึดถือวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่ม ชาวอูรักลาโว้ยมีความถนัดในการประกอบอาชีพประมง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในระยะ 20-30 ปี ที่ผ่านมามีเครื่องมือประมงที่ซับซ้อนมากขึ้น อาชีพประมงก่อให้เกิดประเพณี เช่น ลอยเรือ , บูชาแม่ย่านาง สอดคล้องกับแนวทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550 : 29 – 30) “ทฤษฎีสัญลักษณ์ทางสังคมมีความสำคัญว่ามนุษย์คิดต่อกัน (หรือเรียกว่า มีการกระทำระหว่างกันก็ได้) โดยอาศัยสัญลักษณ์เป็นสื่อให้เกิดความเข้าใจ ในพิธีลอยเรือ ชาวอูรักลาโว้ยแต่ละครัวเรือนต้องแกะสลักหุ่นไม้ระกำ เป็นรูปคนเท่าจำนวนสมาชิกและนำไปวางใต้เรือปราชู ที่ร่วมกันจัดทำเพื่อเป็นการเซ่นสังเวยและคารวะต่อเทพเจ้าเสมือนเป็นการลอยเคราะห์ ก่อให้เกิดความสวัสดีต่อตนและกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภากร โกมารกุล วัฒนกร (2549) เรื่องประเพณีและพิธีลอยเรือ ตัวตนของอูรักลาโว้ยต่อเทพเจ้า อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาโว้ย เนื่องจากเป็นชุมชนเครือข่ายและสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ ทำให้มีความสัมพันธ์ทางด้านสังคมสูง มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของ จิราพร บุตรสันต์ (2539) ชาวอูรักลาโว้ยมีความเป็นปัจเจกสูง มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ เรียกว่า อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Individual Identity) ส่วนความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านภายนอกชุมชน มีลักษณะของการติดต่อแลกเปลี่ยนระหว่างกัน สอดคล้องกับทฤษฎีทางสังคมวิทยาของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2550 : 4 – 8) กลุ่มสังคม (Social Group) หมายถึง องค์กรสังคมขนาดเล็ก มีสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงประมาณ 10 คน สมาชิกมีความสนิทสนมมักคุ้น รู้จักไปถึงครอบครัวและเครือญาติด้วย ภาษาวิชาการ เรียกว่า “รู้จักกันคบหากันทั้งตัว” (Total Self) ไม่ใช่เฉพาะบางเรื่อง

ข้อเสนอแนะ

นำผลการวิจัยนี้ไปเสนอให้กับชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมฟื้นฟู และสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาโว้ยให้คงอยู่สืบไป นำเสนอให้กับเทศบาลตำบลราไวย์ ให้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาโว้ย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นข้อมูลให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่สนใจนำไปใช้และศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาโว้ย ในเรื่องต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรองแก้ว สุอำพัน (2552). อีกลาโวจ. สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จิราพร บุตรสันต์. (2539). ลักษณะและปัญหาในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวเลกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน กรณีศึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลในตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2550). ทฤษฎีมานุษยวิทยา. ในประมวลชุดวิชาการพัฒนาจากมุมมองของสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา หน่วยที่ 3 หน้า 22 – 53. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา.(2540). ประวัติศาสตร์และชนชาติไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

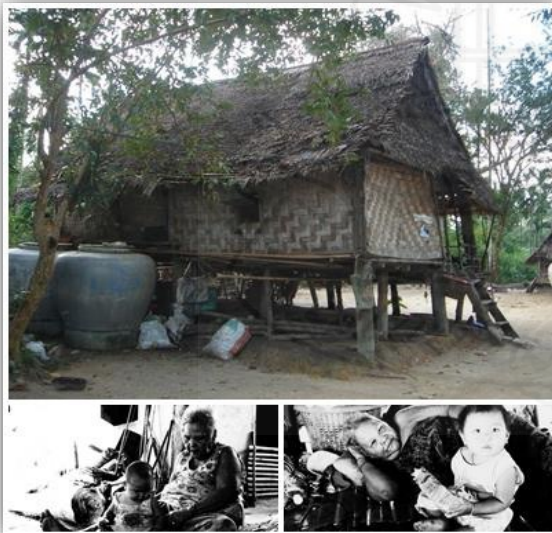
ฐาณูร โกมารกุล ณ นคร.(2549). สุรินทร์ ผืนน้ำ แผ่นฟ้า เท่าที่ดวงตามองเห็น.วารสารอสท,46(8), 68-78.

นฤมล อรุโณทัย.(2549). กลุ่มชาติพันธุ์ทางทะเลชายแดนและชายขอบ : การสร้างความมั่นคงและความมั่นคงในประเทศกับความมั่นคงของมนุษย์ : จากปัญหาสู่พลังภาคี เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติเรื่องประเทศไทยกับความมั่นคงของมนุษย์ จุดยืนและก้าวต่อไป.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

เขวลักษณ์ ศรีสุกใส.(2545). การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ-สังคมและวัฒนธรรมของชาวเล ศึกษากรณีชาวเลลังกาอู้อำเภอกะลันตา จังหวัดกระบี่. (วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต).จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,กรุงเทพฯ.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2550). ทฤษฎีทางสังคมวิทยา.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวอุรักลาโว้ยบริเวณหาดราไวย์ จังหวัดภูเก็ต Socio-Economic and Cultural Change : A Case Study of Urak Lawoi Ethnic group at Rawai Beach, Phuket Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

